

Neúplné osvojení a jeho právní následky

Abstrakt

Tato diplomová práce se zaměřuje na analýzu české právní úpravy neúplného osvojení a jeho právních následků. Neúplným osvojení je chápáno v české právní úpravě osvojení zletilého. Tento právní institut byl v českém právním řádu upraven až do roku 1950, poté na dlouhou dobu z české právní úpravy vymizel a znovu byl zaveden až přijetím zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Současná právní úprava rozlišuje dva typy osvojení zletilého a to osvojení, které je obdobou osvojení nezletilého a osvojení, které není obdobou osvojení nezletilého. Rozlišení těchto dvou typů osvojení zletilého je na rozdíl od rozlišení úplného a neúplného osvojení patrné již ze samotné právní úpravy v OZ, kdy každý z uvedených typů osvojení zletilého je upraven v samostatném právním ustanovení.

První část práce se věnuje samotnému pojmu osvojení, jeho vývoji a možným způsobům dělení, z kterých se nejvíce v této části práce zaměřuji na dělení osvojení na úplné a neúplné. Co lze považovat v české právní úpravě za neúplné osvojení již bylo uvedeno, je nutné tedy uvést, že za úplné osvojení je považováno osvojení nezletilého.

Druhá část práce je již zcela zaměřena na analýzu právní úpravy osvojení zletilého. Začátek této části je krátce věnován historickému vývoji tohoto právního institutu, jeho samotnému pojmenování, které lze v kontextu obecné právní úpravy občanského zákoníku označit za ne zcela správně zvolené a poté se již v práci zabývám právní úpravou dvou typů osvojení zletilého, v rámci kterých jsou rozebírány důvody a podmínky, za kterých může k osvojení zletilého dojít. Zároveň poukazuji na právní nedostatky, které se vyskytují v právní úpravě zabývající se jedním z typů osvojení zletilého a poskytuji možná řešení, jak lze daný nedostatek z právní úpravy odstranit.

V třetí části je rozebírána právní úprava právních následků, které jsou spojeny s osvojením zletilého. V rámci této části je vysvětlena právní úprava následků osvojení zletilého, jejich význam, možné úskalí jejich aplikace, které je většinou zapříčiněno nedostatečnou právní úpravou nebo její absencí.

Čtvrtá část práce je věnována procesněprávní úpravě právního institutu osvojení zletilého, která je upravena v zákoně č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních a je poukázáno na několik právních nedostatků objevujících se v této procesněprávní úpravě.

Na závěr práce je poskytnut určitý základní rámec právních úprav osvojení zletilého v evropských státech, konkrétně v Německu, Anglii, Švýcarsku a Francii.

Jedním z dílčích cílů této práce je zodpovědět otázku, zda by nemělo být v občanském zákoníku výslovně upraveno dělení osvojení na úplné a neúplné. Výsledkem této práce by mimo jiné mělo být poskytnout odpověď na danou otázku a v případě jejího kladného zodpovězení navrhnout i možnou podobu takovéto právní úpravy.

Dalším cílem práce je s ohledem na skutečnost, že velká část společnosti mylně ztotožňuje osvojení zletilého s osvojením nezletilého, podrobně analyzovat jednotlivé rozdíly mezi uvedenými typy osvojení. Zejména se hodlám zaměřit na analýzu právních následků a na zkoumání, zda jsou všechny rozdíly z právní úpravy na první pohled patrné či zda je třeba, dovozovat je výkladem. Výsledkem práce by tak mělo být poskytnutí přehledu nejzásadnějších rozdílů mezi osvojením zletilého a nezletilého, a to prostřednictvím komparace a analýzy právních úprav vztahujících se k osvojení zletilého a nezletilého.

Posledním cílem práce je objasnit v čem spočívá rozdílná právní úprava mezi osvojením, které je, a které není obdobou osvojení nezletilého. Výsledkem by tak mělo být na základě analýzy předmětných ustanovení objasnění v čem lze spatřovat rozdíly a v čem je naopak právní úprava obou typů osvojení shodná.

Klíčová slova: osvojení, osvojení zletilého, rodinné právo